

The investigation of problem solving skills of nursing students in terms of some variables

Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi¹

Funda Erol²
Fatma Tanrikulu³
Yurdanur Dikmen⁴
Funda Akduran⁴

Abstract

Aim: This research was conducted in order to determine the problem solving skills of nursing students and some variables that are thought to affect these skills.

Method: Sample of the study consisted of 463 students who agreed to take part in the study, from Sakarya University Health Sciences Faculty Nursing Department, 1st, 2nd, 3rd and 4th years (participation rate 53%). The data were collected by the Personal Information Form and the Problem Solving Inventory (PSI). Number, percentage, mean, standard deviation, independent t test and one-way variance test (ANOVA) were used in the analysis of the data.

Results: Students who participated in the study were found to be 83.6% were female, 32.4% were at 1st grade, 81.2% had a nuclear family. The average PSI score of the students was found to be 97.33 ± 14.76 , problem solving reliability subscale score average was found to be 32.22 ± 7.87 , personal control subscale score average was found to be 19.39 ± 3.20 , and convergence/avoidance subscale score average was found to be 49.61 ± 7.76 . It has been stated that senior students who has got fragmented

Özet

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerini ve bu becerileri etkileyebilecek bazı değişkenlerin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini, Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü I., II., III. ve IV. Sınıfta öğrenim gören ve çalışmaya katılmayı kabul eden 463 öğrenci oluşturmuştur (katılım oranı %53). Veriler “Kişisel Bilgi Formu” ile “Problem Çözme Envanteri (PÇE)” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, bağımsız gruplarda t testi ve tekyönlü varyans testi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %83.6’sının bayan olduğu, %32.4’ü I. sınıfta öğrenim gördüğü ve %81.2’sinin çekirdek aileye sahip olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin PÇE toplam puan ortalaması 97.33 ± 14.76 , problem çözme yeteneğine güven alt boyut puan ortalaması 32.22 ± 7.87 , kişisel kontrol alt boyut puan ortalaması 19.39 ± 3.20 , yaklaşma/kaçınma alt boyut puan ortalaması ise 49.61 ± 7.76 olarak saptanmıştır. Son sınıfta öğrenim gören,

¹ Bu araştırma, International Conference on Quality in Higher Education Kongresi (ICQH)’nde 24-25 Kasım 2016 tarihinde Sakarya’da poster bildirisi olarak sunulmuştur.

² M.Sc., Research Assist., Sakarya University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, fundaerol@sakarya.edu.tr

³M.Sc., Research Assist., Sakarya University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, ftanrikulu@sakarya.edu.tr

⁴Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, nurdem35@gmail.com

⁴ Dr., Lecturer., Sakarya University, Faculty of Health Science, Department of Nursing fsevgi@sakarya.edu.tr

families, supportive and reassuring parental manners and who perceive the level of income as bad, have better problem solving skills.

Conclusion: According to the results of the research, it was determined that problem solving skills of nursing students were moderate

Keywords: Nursing; student; problem solving skills.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

parçalanmış aileye sahip, destekleyici ve güven verici ebeveyn tutumu olan, gelir düzeyini kötü algılayan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak, hemşirelik öğrencilerin problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik; öğrenci; problem çözme becerisi.

1. Giriş

Problem kelimesi karmaşık, sıkıntılı, istenmeyen ve yaşamsal süreçlerde sıklıkla karşılaşılan durumları ifade etmektedir (Yalçın, Tetik & Açıköz 2010). Problem çözme ise, yeni durumlarla başa çıkmayı ve uygun cevaplar oluşturmayı sağlayan belirli, bilişsel bir beceridir (McAllister 2003). Bir soruna yaklaşma veya kaçmaya yönelik bilinçli ve bilinçsiz, başarılı ve başarısız eylemleri içermektedir (Yıldırım & Özkahraman 2011). Problem çözme, genellikle bireyin problemi ve çözümünü değerlendirirken çoklu perspektiflerin ve düşüncelerin doğruluğu üzerinde düşünmesini gerektirir. Dolayısıyla, problem çözme sürecinin tanınması ve bu süreç hakkında bilgi edinilmesi, hem etkili bir öğrenmenin gerçekleştirilmesi hem de bireysel yeteneklerin geliştirilmesi açısından son derece önemlidir (Aksan & Sözer 2007).

Hemşireler, karmaşık ve hızlı değişimlerin meydana geldiği, stresli ve akut durumların yaşandığı hastane ortamında hem bireysel problemlerle başa çıkmak hem de başkalarının problemlerine çözüm aramak zorundadırlar (McAllister 2003). Bu nedenle problem çözme, hemşirelik uygulamalarının merkezi haline gelmektedir. Hemşirelerde bireylerin zarar görmesini önleme ve yaşamı koruması için problem çözme becerilerinin, diğer birçok meslekte olduğundan daha gelişmiş ve yeterli olması gerekmektedir (Abaan & Altıntoprak 2005, Taşçı 2005). Bu bağlamda klinik ortamda karşılaşılan sorunların çözülmesi, hasta bakımının kalitesini arttırarak, hemşirelik sürecinin daha başarılı bir şekilde sürdürülmesini sağlamaktadır. Elkin ve Karadağlı (2015) çalışmasında, klinik uygulamalarda hemşirelerin problem çözme becerilerini etkin bir şekilde kullanmalarının, güvenli ve etkili bakım sağlamada ve hizmet kalitesini yükseltmede önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Geleceğin sağlık profesyonelleri olan hemşirelik öğrencilerine problem çözme becerilerinin kazandırılması eğitim yoluyla sağlanabilir. Öğrenciler, eğitim yoluyla problemi belirleme, alternatif çözümleri saptama, değerlendirme, karar verme ve harekete geçme aşamalarının her birinde becerilerini geliştirmektedirler (Sardoğan, Karahan & Kaygusuz 2006, Yalçın Tetik & Açıköz 2010).

Dünya’da ve Türkiye’de yapılan araştırma sonuçlarına göre; hemşirelik eğitiminde hemşirelik öğrencilerine mutlaka problem çözme becerisinin kazandırılması gerektiği vurgulanmaktadır (Olgun ve ark. 2010, Koç, Koyuncu & Sağlam 2014, Günüşen & Üstün 2011, Roberts 2000, Taylor 1997, Burns ve ark. 2010, Wang, Lo & Ku 2004). Kim ve Choi (2014)’nin hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında, lisans okuyan ve kişilerarası ilişkileri iyi olan öğrencilerin problem çözme becerisinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşın, Uys ve arkadaşları (2004)’nın çalışmasında ise yeni mezun hemşirelerin problem çözme becerilerinin düşük olduğunu vurgulamıştır.

Ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerinin değerlendirildiği çalışmalarda, öğrencilerin problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu ve bazı değişkenlerin problem çözme becerilerini etkilediği belirlenmiştir. Literatürde öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça

problem çözme becerisinin de arttığı saptanmıştır. (Beşer & Kissal 2009, Durmaz ve ark. 2007, Günüşen & Üstün 2011, Yurttaş & Yetkin 2003, Çınar ve ark. 2010). Akın ve arkadaşları (2007)'nın üniversite öğrenimlerini sürdüren hemşirelik bölümü öğrencilerinin problem çözme becerilerini incelediği çalışmalarında; medeni durum, mezun olunan lise, gelir düzeyi ve öğrencilerin ortaöğretim başarıları ile arkadaş ve aile ilişkilerinin problem çözme becerisini etkilediğini belirtmişlerdir. Tezel ve arkadaşları (2009) çalışmada arkadaş sayısının, Koç ve arkadaşları (2004) çalışmalarında ise aile tipi, cinsiyet ve mezun olunan lisenin öğrencilerin problem çözme becerisini etkilediğini saptamışlardır. Buna karşın yapılan bazı çalışmalarda, öğrencilerin problem çözme becerilerinin; yaş, cinsiyet, yaşanan yerleşim birimi, anne/babanın eğitim durumu gibi özelliklerden etkilenmediği bildirilmektedir (Durmaz ve ark. 2007, Eşer ve ark. 2009, Yılmaz ve ark. 2009, Elkin & Karadağlı 2015)

Problem çözme süreci hemşireliğin önemli fakat az anlaşılan bir özelliği olmasından dolayı son yıllarda tıp ve hemşirelik literatürü klinik problem çözme becerisinin artırılması üzerine odaklanmaktadır (Roberts 2000, Olgun ve ark. 2010). Hemşirelik uygulamalarında, hasta bireylerle ilgili sağlık bakım problemlerinin her geçen gün artmasına rağmen birçok hemşirelik öğrencisi, klinik problemleri ele alan karmaşık zihinsel problem çözme sürecinin farkında değildir. Ayrıca bu beceriyi yardım almadan geliştirememektedir. Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin problem çözme stratejilerinin dahil olduğu bir eğitim müfredatı son derecede önemlidir (Wang, Lo&Ku 2004). Bununla birlikte öğrencilerin problem çözme becerilerinin ne ölçüde geliştiğinin ve problem çözme becerilerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi de önem taşımaktadır.

2. Amaç

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerini ve bu becerileri etkileyebilen bazı değişkenlerin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

3. Yöntem ve Gereç

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim görmekte olan I., II., III. ve IV. sınıftaki tüm öğrenciler (n=864) oluşturmuş, çalışmaya katılmayı kabul eden 463 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır (katılım oranı %53).

3.2. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında “Kişisel Bilgi Formu” ve “Problem Çözme Envanteri (PÇE) ” kullanılmıştır.

3.2.1. Kişisel Bilgi Formu: Bu formda, araştırmacılar tarafından konu ile ilgili literatürden (Çınar ve ark. 2010, Akın ve ark. 2007, Uys ve ark. 2004, Günüşen & Üstün 2011) yararlanılarak oluşturulan toplam 15 soru bulunmaktadır. Kişisel bilgi formu öğrencilerin problem çözme becerilerini etkilediği düşünülen; yaş, sınıf düzeyi, cinsiyet, mezun olunan lise, üniversite öğrenimi sırasında kaldığı yer, aile tipi, anne-baba tutumu, anne-baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, algılanan gelir düzeyi, hobi sahibi olma ve sosyal faaliyete katılma durumu gibi özelliklerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır.

3.2.2. Problem Çözme Envanteri (PÇE): Problem Çözme Envanteri, bireyin problem çözme becerisi konusunda kendi algılamasını ölçen, 35 maddeden oluşan 1-6 arası puanlanan likert tipi (“1, her zaman böyle davranırım.”, “2, çoğunlukla böyle davranırım.”, “3, sık sık böyle davranırım.”, “4, arada sırada böyle davranırım.”, “5, ender olarak böyle davranırım.”, 6, hiçbir zaman böyle davranmam.”) bir öz değerlendirme anketidir. Heppner ve Petersen tarafından 1982’de geliştirilen envanterin ülkemize uyarlaması çalışması Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılmıştır. Envanter; ergenlere ve yetişkinlere uygulanabilen, bireylerin kendi kendilerine cevaplandırabilecekleri, kolay uygulanabilen bir ölçüm aracıdır. Envanter maddelerine verilen cevaplar 1 ile 6 arasında değişen puanlarla puanlanmaktadır. Envanter puanlanırken 9, 22. ve 29. maddeler puanlama dışı tutulur. 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30. ve 34. maddeler ters

olarak puanlanan maddelerdir. Değerlendirmeye alınan 32 madde ile ölçekten alınabilecek en düşük puan 32, en yüksek puan ise 192'dir. Envanterden alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığını, düşük puan ise bireyin problem çözme konusunda kendisini yeterli olarak algıladığını göstermektedir. Envanter, üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bireyin yeni problemleri çözme yeteneğine olan inancını ifade eden "*problem çözme güveni*" boyutu (5,10,11,12,19,23,24,27,33,34,35. maddeler), gelecekte başvurmak için ilk problem çözme çabalarını yeniden gözden geçirmek ve değişik alternatif çözümler için aktif bir biçimde araştırma yapmayı ifade eden "*yaklaşma-kaçınma*" boyutu (1,2,4,6,7,8,13,15,16,17,18,20,21,28,30,31. maddeler) ve sorunlu durumlarda kişilerin kontrolünü sürdürme yeteneğini belirten "*kışisel kontrol*" boyutudur (13,14,25,26,27,32. maddeler). Envanterin uyarılama çalışmasında toplam Cronbach alfa katsayısı 0.88 olarak bulunmuştur. Bu araştırmanın örneklem grubu için toplam Cronbach alfa katsayısı 0.74 olarak saptanmış olup, ölçeğin alt boyutlarında ise 0.71 ile 0.80 arasında değişmektedir.

3.3. Verilerin Toplanması

Veriler, 10 Ekim-4 Kasım 2016 tarihleri arasında çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden toplanmıştır (n=463). Araştırmacılar tarafından çalışma hakkında açıklamalar yapıldıktan sonra, sözel izinleri alınarak veri toplama formları öğrencilere dağıtılmış ve formlar öğrenciler tarafından sınıf ortamında, 15-20 dakikalık sürede doldurulmuştur.

3.4. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yapılabilmesi için öncelikle kurumdan yazılı izin alınmıştır. Bilgi edinilen tüm araştırmalarda cevapların gönüllü olarak verilmesi gerektiği için araştırmaya alınacak öğrencilerin gönüllü katılımlarına önem verilmiştir. Ayrıca, araştırmanın amacı ve elde edilen sonuçların hangi amaçlarla kullanılacağı öğrencilere açıklandıktan sonra onayları (*bilgilendirilmiş onay ilkesi*) sözlü olarak alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere, kendileri ile ilgili bilgileri başkaları ile paylaşılmayacağı konusunda açıklama yapılmış ve "*gizlilik ilkesine*" uyulmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilmiş, araştırma sonunda elde edilen bilgilerin araştırma raporu dışında herhangi bir yerde kullanılmayacağı açıklandıktan sonra araştırmaya katılıp katılmama kararı kendilerine bırakılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS 16.0 bilgisayarlı istatistik programıyla değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; kategorik veriler için frekans ve yüzdeler, nicel veriler için aritmetik ortalama±standart sapma ($X \pm SS$) kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan PÇE toplam puan ortalaması hesaplanmış olup, ölçek puanlarının normal dağılımı uygunluğunu belirlemek için veriler normallik testi uygulanmıştır. Bu analize göre, ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği belirlendiği için (Kolmogorov-Smirnov $Z=0.037$, $p=0.157 > 0.05$, sayısal verilerin analizi parametrik testlerden Independent t testi, Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi ve Pearson Korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarında istatistiksel anlamlılık sınırı 0.05 olarak alınmıştır.

4. Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin; yaş ortalaması 20.01 ± 1.85 yıl olup, %83.6'sı bayan, %32.4'ü I., %22'si II., %20.3'ü III., %25.3'ü ise IV. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %53.3'ünün Anadolu Lisesi mezunu olduğu, %51.4'ünün yaşamının çoğu zamanını ilde geçirdiği, %54.6'sının halen yurttan kaldığı ve %17.9'unun ailesinin gelir durumunu kötü olarak algıladığı saptanmıştır. Ebeveynlerinin eğitim durumları incelendiğinde; %71.3'ünün anne eğitim düzeyinin ilköğretim, %31.1'inin ise baba eğitim düzeyinin lise olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %81.2'sinin çekirdek aileye sahip olduğu, %96.8'inin en az bir kardeş sahibi olduğu, %61.6'sının ebeveyn yetiştirme tarzının güven verici ve destekleyici olduğu, %71.6'sının ilgilendiği bir hobisinin olduğu ve %64.4'ünün sosyal bir faaliyete katıldığı saptanmıştır.

Çalışma kapsamındaki öğrencilerin PÇE ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin problem çözme envanteri ve alt boyut puan ortalamalarının dağılımı

Problem Çözme Envanteri ve Alt Boyutları (n=463)	Min.	Max.	X±SS
Problem Çözme Yeteneğine Güven	11	56	32.22±7.87
Yaklaşma Kaçınma	29	97	49.61±7.76
Kişisel Kontrol	11	30	19.39±3.20
Toplam Problem Çözme Envanteri	61	166	97.33±14.76

X: Ortalama, SS: Standart Sapma

Öğrencilerin PÇE toplam puan ortalaması 97.33±14.76, problem çözme yeteneğine güven alt boyut puan ortalaması 32.22±7.87, kişisel kontrol alt boyut puan ortalaması 19.39±3.20, yaklaşma/kaçınma alt boyut puan ortalaması ise 49.61±7.76 olarak saptanmıştır.

Tablo 2'de öğrencilerin PÇE ile alt boyutları puan ortalamalarının bazı değişkenlere göre karşılaştırılması verilmiştir. Çalışmada bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre PÇE puan ortalamaları daha düşüktür fakat bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 2). Öğrencilerin sınıf düzeyine göre, PÇE toplam puan ortalaması ile tüm alt boyutları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 2). Dolayısıyla öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça problem çözme becerilerinin de anlamlı olarak arttığı görülmektedir. Parçalanmış aileye sahip öğrencilerin yaklaşma-kaçınma ve kişisel kontrol alt boyutlarında, çekirdek aileye ve geniş aileye sahip olan öğrencilere göre problem çözme becerilerinin daha iyi olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 2). Öğrencilerin gelir durumu algısına göre kişisel kontrol alt boyut puan ortalaması arasında gelir durumunu kötü olarak algılayan grubun lehine anlamlı olarak fark bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 2). Bunun yanında ebeveyn yaklaşımını destekleyici ve güven verici olarak algılayan öğrencilerin, aşırı koruyucu, ilgisiz, baskıcı ve demokratik olarak algılayanlara göre daha düşük problem çözme envanteri puan ortalamasına sahip olduğu görülmüş olup, dolayısıyla destekleyici ve güven verici ebeveyn tutumuna sahip olan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Ayrıca hobisi olan ve üniversite yaşamında bir sosyal faaliyete katılan öğrencilerin PÇE toplam puan ortalaması ve tüm alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 2).

Bu çalışmada, öğrencilerin yaşları ile PÇE toplam puan ortalaması ile tüm alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($r:0.49$, $p>0.05$). Bununla birlikte PÇE toplam puan ortalaması ile tüm alt boyut puan ortalamaları arasında yaş, anne-baba eğitim düzeyi, mezun olunan lise, kaldığı yer ve kardeş sahibi olma gibi değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 2. Öğrencilerin PÇE ile alt boyutları puan ortalamalarının bazı değişkenlere göre karşılaştırılması

Özellikler	PÇE ve Alt Boyutları			
	Problem Çözme Yeteneğine Güven	Yaklaşma Kaçınma	Kişisel Kontrol	Toplam PÇE
	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS
Cinsiyet				
Bayan	31.02±8.33	49.43±7.94	19.82±3.38	97.13±14.58
Erkek	32.58±7.76	50.52±6.75	19.31±3.16	98.39±15.69
İstatistiksel Analiz ¹	t=1.585 p=0.114	t=1.122, p=0.263	t=1.285 p=0.200	t=0.681 p=0.496
Sınıf Düzeyi				
I.	32.12±8.10	51.50±7.78	20.78±3.51	101.95±14.58
II.	33.72±8.67	50.71±8.36	19.56±3.00	99.75±15.20
III.	32.47±7.29	48.50±7.61	19.17±3.05	95.52±13.30
IV.	30.81±7.41	48.40±6.81	18.52±2.89	94.06±14.71
İstatistiksel Analiz ²	F=3.246 p=0.022	F=4.578 p=0.004	F=11.056 p=0.000	F=7.500 p=0.000
Ebeveyn Yetiştirme Tarzı				
Aşırı koruyucu	34.10±7.11	54.22±7.16	21.83±3.92	108.04±13.68
İlgisiz	35.83±8.97	53.91±8.52	20.55±3.15	99.58±14.21
Baskıcı	35.39±7.68	55.84±7.68	21.14±3.27	96.32±14.83
Demokratik	33.60±8.59	49.14±7.92	20.57±2.03	95.12±13.71
Güven verici, destekleyici	30.75±7.92	47.59±7.37	18.56±3.18	93.81±14.50
İstatistiksel Analiz ²	F=4.101 p=0.013	F=3.183 p=0.026	F=8.162 p=0.010	F=6.731 p=0.017
Aile Tipi				
Çekirdek aile	32.31±7.97	49.57±7.62	19.41±3.14	97.29±14.48
Geniş aile	32.36±7.52	50.73±8.16	19.63±3.55	98.93±15.77
Parçalanmış aile	32.63±7.32	43.36±7.13	17.09±1.92	97.90±14.76
İstatistiksel Analiz ²	F=0.106 p=0.990	F=4.418 p=0.013	F=3.086 p=0.040	F=2.703 p=0.168
Kardeş Sahibi Olma				
Evet	32.37±7.85	49.60±7.77	19.39±3.23	97.37±14.82
Hayır	31.06±8.58	49.86±7.63	19.53±2.23	96.26±13.23
İstatistiksel Analiz ¹	t=0.633 p=0.527	t=0.128 p=0.898	t=0.167 p=0.868	t=0.286 p=0.775
Hobi Sahibi Olma				
Evet	31.97±7.76	49.07±7.31	19.23±3.14	96.28±14.46
Hayır	33.79±8.15	51.87±9.09	20.12±3.35	101.74±15.26
İstatistiksel Analiz ¹	t=2.978 p=0.041	t=3.091 p=0.002	t=2.415 p=0.016	t=3.163 p=0.002

1=Independent t testi, 2=Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi.

5. Tartışma

Problem çözme becerisi; hemşirenin güvenli, profesyonel ve birey merkezli hemşirelik bakımı verebilmesinin önemli bir koşuludur (Taylor 1997, Olgun ve ark. 2010). Bu nedenle farklı sorunları olan bireylere bakım veren ve klinik ortamda karşılaşılan birçok sorunu çözmek durumunda olan hemşirelerin problem çözme becerilerinin yüksek olması beklenmektedir (McEwen & Brown, 2002). Bu bilgilerden hareketle planlanan bu çalışmada; hemşirelik öğrencilerinin PÇE toplam puan ortalaması 97.33±14.76 olarak bulunmuştur. Veri toplama amacıyla kullanılan envanterin toplamından elde edilecek toplam puan aralığının 32-192 olduğu ve elde edilen toplam puanın düşük olmasının bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yeterli olarak algıladığını gösterdiği göz önüne alındığında, bu çalışmada öğrencilerin orta düzeyde problem çözme becerisine sahip olduğu söylenebilir. Bu çalışmanın sonucu ile benzer biçimde Yüksel (2015)'in yapmış olduğu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme envanteri puan ortalaması 95.46±19.44 olarak saptanmıştır. Yine Durmaz ve arkadaşları (2007)'nin yaptıkları çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme envanteri puan ortalamasının 82.37±19.23, Eşer ve arkadaşları (2009)'nin çalışmasında ise 86.45±16.44 olarak bulunmuştur. Problem çözme envanteri kullanılarak yapılan diğer çalışmalarda da öğrencilerin problem çözme becerisinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (Yurttaş & Yetkin 2003, Tezel ve ark. 2009). Sağlık hizmetlerinin niteliğini artıran problem çözme becerisinin yetersizliği kaliteyi, değişimi, meslekte profesyonelliği ve otonomiye olumsuz yönde etkilemektedir (Abaan&Altıntoprak 2005). Bu açıdan tüm bu çalışma sonuçları, öğrencilerin eğitimleri boyunca problem çözme becerilerini geliştirebilecek yaklaşımların önemini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada öğrencilerin cinsiyet ve yaş değişkeni ile PÇE toplam ve alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmamıştır. Bazı çalışmalarda da bu sonuca benzer biçimde istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte problem çözme becerisi kız öğrencilerde daha düşük olarak bulunmuştur (Taylor 1997; Öztürk & Öner 2009). Gültekin (2006) yaptığı çalışmada, bayan ve erkek öğrencilerin problem çözme beceri puanları arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Yine Olgun ve arkadaşları (2010) ile Yüksel (2015)'in çalışmalarında da cinsiyetin problem çözme becerisi üzerine anlamlı bir fark oluşturmadığını bildirmişlerdir. Literatürde yapılan bazı çalışmalarda yaşın problem çözme becerisine anlamlı bir etkisinin olmadığı belirtilmektedir (Yurttaş ve Yetkin 2003, Terzioğlu 2006, Yılmaz ve ark. 2009). Bu çalışmada da literatürle benzer biçimde yaş ile problem çözme becerisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Dolayısıyla tüm sonuçlar, üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerini algılamalarının cinsiyet ve yaşa bağlı olarak farklılaşmadığı yönünde yorumlanmıştır.

Üniversite eğitiminin gerek uygulanan programlar, gerek üniversite öğrencisi olmanın getirdiği koşullar sayesinde öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştireceği ve bunun sonucu olarak problem çözme becerilerine ilişkin algılarının da birinci sınıf ile dördüncü sınıf arasında değişeceği beklenmektedir (Soyer ve Bilgin 2010). Bu çalışmada öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça problem çözme becerilerinin de anlamlı olarak arttığı saptanmıştır. Bu sonucun, öğrencilerin lisans eğitimleri sırasında mesleki temel derslerin yanı sıra hem kişisel hem de mesleki gelişimini sağlayacak derslerin yer almasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre destekleyici ve güven verici ebeveyn tutumuna sahip olan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre problem çözme becerisi açısından destekleyici ve güven verici ebeveyn tutumunun, aşırı koruyucu, ilgisiz, baskıcı ve demokratik ebeveyn tutumuna göre daha elverişli koşullar yarattığı sonucuna varılabilir.

Bu çalışmada, gelir durumunu kötü olarak algılayan öğrencilerin kişisel kontrol alt boyut puan ortalamasının gelir durumunu iyi ve orta olarak algılayan öğrencilerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuçla uyumlu olarak Akın ve arkadaşları (2007)'nin çalışmasında da, gelir düzeyi algısı iyi ve orta olan öğrencilere kıyasla, gelir düzeyi algısı kötü olan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca hobisi olan ve üniversite yaşamında bir sosyal faaliyete katılan öğrencilerin PÇE toplam puan ortalaması ve tüm alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Literatürde; problem

çözme becerisi; öğrenilebilen ve deneyimlerle geliştirilebilen entelektüel bir beceri olup, sosyal becerileri yüksek olan öğrencilerin problem çözmeleri konusunda daha başarılı oldukları bildirilmektedir (Olgun ve ark. 2010). Dolayısıyla, bu çalışmadaki sonuç, öğrencilerin sosyal beceri ve hobilerinin geliştirilmesinin problem çözme becerisini olumlu olarak etkilediğini ortaya koymaktadır.

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin problem çözme becerisinin anne-baba eğitim düzeyi, mezun olunan lise, kalınan yer ve kardeş olma durumu gibi değişkenlerden etkilenmediği belirlenmiştir. Yapılan bazı çalışmalarda anne ve baba eğitim düzeyi ile öğrencilerin problem çözme becerisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tümekaya & İflazoğlu 2000, Korkut 2002). Yine Yılmaz ve arkadaşları (2009)'nın sağlık yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin problem çözme becerisini incelediği çalışmalarında, öğrencilerin problem çözme becerisinin anne-baba eğitim düzeyinden etkilenmediğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla bu bulgular, çalışmamızın sonucu ile paraleldir. Bu sonuç, çocukları için rol model olan ebeveynlerin aldıkları eğitimin öğrencilerin problem çözme becerilerinde anlamlı düzeyde bir fark yaratmadığı şeklinde yorumlanmıştır.

6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları vardır. Bu araştırma kesitsel tipte bir çalışma olduğundan sonuçları ülkemizdeki tüm hemşirelik öğrencileri açısından genellemek olanaksızdır. Ayrıca çalışmadan elde edilen sonuçlar sadece öğrencilerin kendi bildirimlerine dayanmaktadır.

7. Sonuç ve Öneriler

Elde edilen veriler sonucunda bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinde problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu saptanmış olup, son sınıfta öğrenim gören, parçalanmış aileye sahip, destekleyici ve güven verici ebeveyn tutumuna sahip, gelir düzeyini kötü algılayan, bir hobisi olan ve bir sosyal faaliyete katılan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda kritik düşünen, problem çözme becerisi gelişmiş, otonomisini kullanan ve bakıma odaklı hemşirelere gereksinim duyulması nedeniyle hemşirelik eğitimi verilen okullarda; müfredat programının öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri dikkate alınarak problem çözme becerilerini geliştirecek yönde zenginleştirilmesi ve öğrencilere yönelik problem çözme ve kritik düşünme becerilerini geliştiren düzenli kitap okuma, hobi sahibi olma ve sosyal faaliyetlere katılma gibi etkinliklerin desteklenmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Abaan, S., & Altıntoprak, A. (2005). Hemşirelerde problem çözme becerileri: öz değerlendirme sonuçlarının analizi. *Hacettepe Üniversite Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(1): 62-76.
- Akın, S., Güngör, İ., Mendi, B., Şahin, N., Bizat, E., & Durna Z. (2007). Üniversite öğrenimlerini sürdüren hemşirelik bölümü öğrencilerinin problem çözme becerileri ve iç-dış kontrol odağı algısı. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 4(2): 30-36.
- Aksan, N., & Sözer, M. A. (2007). Üniversite öğrencilerinin epistemolojik inançları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1): 31-50.
- Beşer, A., & Kissal, A. (2009). Critical thinking dispositions and problem solving skills among nursing students. *DEUHYO ED*, 2(3): 88-94.
- Burns, H. K., O'Donnell, J., & Artman, J. (2010). High-fidelity simulation in teaching problem solving to 1st-year nursing students: a novel use of the nursing process. *Clinical Simulation in Nursing*, 6(3): 87-95.
- Çınar, N., Sözeri, C., Şahin, S., Cevahir, R., & Say, M. (2010). Problem solving skills of the nursing and midwifery students and influential factors. *Revista Eletrônica Enfermagem*, 12(4): 601-606.

- Erol, F., Tanrikulu, F., Dikmen, Y., & Akduran, F. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 5460-5470. doi:[10.14687/jhs.v13i3.4263](https://doi.org/10.14687/jhs.v13i3.4263)
- Durmaz, Ş., Kaçar, Z., Can, S., Koca, R., Yeşilova, D., & Tortumluoğlu, G. (2007). Çanakkale sağlık yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerileri ve etkileyen bazı faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(4): 63–71.
- Elkin, N., & Karadağlı, F. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1): 11-18.
- Eşer, İ., Khorshid, L., Özkütük, N., & Orgun, F. (2009). Hemşirelik öğrencilerinin karar verme ve problem çözme becerilerinin belirlenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 25(3): 9-25.
- Gültekin, A. (2006). Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Günüşen, N., & Üstün, B. (2011). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme beceri düzeyleri ile kontrol odağı arasındaki ilişki. *DEU HYO ED* 4 (2), 72-77.
- Kim, K. S., & Choi, J. H. (2014). The relationship between problem solving ability, professional self concept, and critical thinking disposition of nursing students. *International Journal of Bio-Science and Bio-Technology*, 6(5):131-142.
- Koç, Z., Koyuncu, S., & Sağlam, Z. (2015) Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Problem Çözme Beceri Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi* 12 (1): 41-50.
- Korkut, F. (2002). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22: 177-184.
- McAllister, M. (2003). Doing practice differently: Solution-focused nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 41(6): 528-535.
- McEwen, M., & Brown, S. C. (2002). Conceptual frame works in under graduate nursing curricula: report of a national survey. *Journal of Nursing Education*, 41(1): 5–14.
- Olgun, N., Öntürk, Z., Karabacak, Ü., Aslan, F., & Serbest Ş. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri: Bir yıllık izlem sonuçları. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(4): 188- 194.
- Öztürk, H., Öner, İ. Ö., & Çelebi, E. (2009). Üniversite öğrencilerinde eğitimin sorun çözme becerisine etkisinin incelenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(10): 35-58.
- Roberts, J. D. (2000). Problem-solving skills of seniors tudent nurses: an exploratory study using simulation. *International Journal of Nursing Studies*, 37(2): 135-143.
- Sardoğan, M. E., Karahan, T. F., & Kaygusuz, C. (2006). Üniversite öğrencilerinin kullandıkları kararsızlık stratejilerinin problem çözme becerisi, cinsiyet, sınıf düzeyi ve fakülte türüne göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1):78-97.
- Soyer, K. M., & Bilgin, A. (2010). Üniversite öğrencilerinin çeşitli değişkenlere göre problem çözme beceri algıları, International Conference on New Trends in Education and Their Implications 11-13 November, Antalya-Turkey, 307-314.
- Şahin, N., Sahin, N. H., & Heppner, P. P.(1993) Psychometric properties of the Problem Solving Inventory in a group of Turkish University students. *Cognitive Therapy and Research*, 17(4): 379–396.
- Taşçı, S. (2005). Hemşirelikte problem çözme süreci. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14: 73-78.
- Taylor, C. (1997). Problem solving in clinical nursing practice. *Journal of Advanced Nursing*, 26: 329-336.
- Terzioglu, F. (2006). The perceived problem solving ability of nurse managers. *Journal of Nursing Management* 14: 340–347.
- Tezel, A., Arslan, S., Topal, M., Aydoğan, Ö. Koç, Ç., & Şenlik, M. (2009). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(4): 1-10.

- Tümkiye, S., & İflazoğlu, A. (2000). Çukurova Üniversitesi sınıf öğretmenliği öğrencilerinin otomatik düşünce ve problem çözme düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitü Dergisi* 6(6): 143-158.
- Uys, L. R., Van Rhyn, L. L., Gwele, N. S., McInerney, P., & Tanga, T. (2004). Problem-solving competency of nursing graduates. *Journal of Advanced Nursing*, 48(5), 500-509.
- Wang, J. J., Lo, C. H. K., & Ku, Y. L. (2004). Problem solving strategies integrated into nursing process to promote clinical problem solving abilities of RN-BSN students. *Nurse Education Today*, 24(8): 589-595.
- Yalçın, B., Tetik, S., & Açıkgöz, A. (2010). Yüksekokul öğrencilerinin problem çözme becerisi algıları ile kontrol odağı düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2): 29-27.
- Yıldırım, B., & Özkahraman, Ş. (2011). Hemşirelikte problem çözme. S.D.Ü. *Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(3):155-159.
- Yılmaz, E., Karaca, F., & Yılmaz, E. (2009). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 12(1):38-48.
- Yurttaş A., & Yetkin, A. (2003). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin empatik becerileri ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 6(1): 1-13.
- Yurttaş, A., & Yetkin, A. (2003). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin empatik becerileri ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(1): 1-13.
- Yüksel, A. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme öz değerlendirme sonuçları ve etkileyen faktörler. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2(1): 37-49.

Extended English Abstract

Problem solving is a process that requires the individual to think about the correctness of multiple perspectives and thoughts while assessing the problem and its solution. Recognition of the problem-solving process and learning about this process is of great importance both in the realization of effective learning and in the development of individual skills. Problem solving skills of nurses need to be more developed and competent than many other professions to prevent individuals from being harmed and to protect their lives. Teaching problem-solving skills to nursing students, who are the future health professionals, can be achieved through education. Different educational programs that develop problem solving skills of students taking the place of traditional educational applications is the most important indicator of this. Through education, students develop their skills in each of the stages of identification of the problem, evaluating alternative solutions, decision-making, and taking action. Based on the results of the research; it is emphasized that nursing students have to be equipped with problem solving skills in nursing education. In this context, solving the problems encountered in the clinical setting enables the nursing process to be carried out more successfully by increasing the quality of patient care. However, it is also important to determine the extent to which students' problem-solving skills have improved and the factors that affect problem-solving skills. This research was conducted in order to determine the problem solving skills of nursing students and some variables that are thought to affect these skills. Sample of the study consisted of 463 students who agreed to take part in the study, from Sakarya University Health Sciences Faculty Nursing Department, 1st, 2nd, 3rd and 4th years (participation rate 53%). The data were collected by the Personal Information Form created by the researcher in accordance with the literature and the Problem Solving Inventory (PSI) with validity and reliability study conducted by Şahin and Heppner in our country. Number, percentage, mean, standard deviation,

independent t test and one-way variance test (ANOVA) were used in the analysis of the data. For the studies to be conducted, written permission of the related institution, and oral informed consent by the students was obtained by informing them before the application about the research and data collection tools.

Age average of the students who participated in the study were found to be 20.01 ± 1.85 , 83.6% were female, 32.4% were at 1st grade, 22% at 2nd grade, 25.3% at 3rd grade, and 25.3% were at 4th grade. It was determined that 17.9% of the students had perceived the income status of their family as poor, 81.2% had a nuclear family, 96.8% had at least one sibling, 61.6% of them had a parenting style that was reassuring and supportive, 71.6% had a hobby they were interested in and 64.4% of them participated in social activity.

The average PSI score of the students was found to be 97.33 ± 14.76 , problem solving reliability subscale score average was found to be 32.22 ± 7.87 , personal control subscale score average was found to be 19.39 ± 3.20 , and convergence/avoidance subscale score average was found to be 49.61 ± 7.76 . It was determined that there was a statistically significant difference between the PSI total score averages and all subscales score averages of students within the context of the study, according to their class level ($p < 0.05$). Students with fragmented families were found to have better problem solving skills in approach-avoidance and personal control subscales than students with nuclear families and extended families. According to the income status perception of the students, there was a significant difference between the average of the individual control subscale scores in favor of the group who perceived their income situation as poor. In addition, it was found that the problem solving skills of students who perceived their parents' approach as supportive and reassuring were at a higher lever, and there was a statistically significant difference between the average PSI total score and all subscale score averages of students who had a hobby and took part in a social activity in university life ($p < 0.05$). In this study, no statistically significant differences were found between the mean PSI total score and all subscale scores among the variables such as age, parental education level, graduated high school, place of residence and having a sibling ($p > 0.05$).

According to the results of the research, it was determined that problem solving skills of nursing students were moderate. In this context, since critical thinking nurses with advanced problem-solving skills, who use their autonomy and focus on health care are needed in educational institutions that provide nursing education, it can be recommended that the curriculum schedule should be enriched in order to improve the problem solving skills of the students while taking socio-demographical characteristics into account, and to support activities such as regularly reading books, having hobbies, and participating in social activities that improve students' problem solving and critical thinking skills.